

Maaseutupoliittinen julkilausuma 2017

Me, Maaseutuparlamentin 2017 osallistajat, sekä me, jotka olemme osallistuneet tämän julkilausuman muotoilemiseen maaseutupoliittisen verkoston ja Otakantaa.fi -sivujen kautta, julistamme tänään 3.9.2017

MAHDOLLISTETAAN MENESTYVÄ MAASEUTU!

Maaseutu tulee ajatella uusiksi ja sen monet mahdollisuudet tulee tunnistaa ja hyödyntää. Maaseutu on yhteinen voimavaramme, jonka mahdollisuuksia meillä ei ole varaa jättää käyttämättä.

Erilaiset alueet ovat Suomen rikkaus: suuri maaseutu, laaja saaristo, pienet keskukset ja kaupunkiseudut. Ne tarvitsevat toinen toisiaan. Monilla suomalaisilla on siteitä sekä maalla että kaupungissa. Monet meistä liikkuvat työssä, arjessa ja vapaa-ajalla eri paikoissa entistä enemmän.

Maaseudullamme on runsaasti maailmanlaajuisesti niukkoja resursseja: uusiutuvia luonnonvaroja, puhdasta ilmaa, vettä ja maaperää sekä ympäristöjä, jotka tukevat terveyttä ja hyvinvointia koko maassa. Ne ovat samalla perusta Suomen kasvuun. Tärkeää on, että luonnonvarojamme käytetään ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävästi.

Me kannustamme yhteiskuntavastuulliseen politiikkaan, joka edistää kansalaisten aktiivisuutta, osallistumista ja yrittäjyyttä sekä arjen sujuvuutta ja turvallisuutta maaseudulla.

Menestyvän maaseudun mahdollistamiseksi painotamme seuraavien toimien tärkeyttä:

- Erialaisten alueiden erityispiirteet sekä monipaikkaisuus tulee saada esiin mittareilla ja tilastoissa. Ainoastaan siten niiden ominaisuudet ja tarpeet saadaan näkyviksi, ja niille on mahdollista tehdä räätälöityjä ratkaisuja
- Maaseutuvaikutukset pitää selvittää ja huomioida ennakoivasti päätöksenteon valmistelussa ja toimeenpanossa, esimerkiksi hyödyntäen maaseutuvaikutusten arviointi (MVA) -työkalua
- Maaseudun aineellisia voimavaroja tulee hyödyntää kestävästi vahvistaen alueen ja paikan toimintaympäristöä ja kunnioittaen toimijoita

Suomalaisessa politiikassa tulee edistää alla kuvattuja tavoitteita:

Yrittäjyydellä ja työllisyydellä menestystä koko Suomelle

Työelämä muuttuu ja työntekijöiden tavat monipuolistuvat. Työ koostuu itsensä työllistämisen, yrittäjyyden ja palkkatyön yhdistelmästä. Digitaalisuuden myötä työntekijöiden mahdollisuudet työskennellä itselle ja työnantajalle parhaalla tavalla, parhaassa paikassa ja ajankohtana monipuolistuvat.

Maaseudun merkitys koko Suomen elinvoimaisuudelle kasvaa. Bio- ja kiertotalous perustuu maaseudun resursseihin tukeutuvaan liiketoimintaan, kuten uusiutuvaan energiaan sekä lähi- ja luomuruokaan. Luonto on Suomen keskeinen vetovoimatekijä ja Suomeen suuntautuva matkailu kasvaa. Matkailu on työvoimavaltainen ala ja sillä on paljon kerrannaisvaikutuksia myös muille aloille. Vahvistamalla yrittäjyyttä ja työllisyyttä maaseudulla lisätään koko maan talouskasvua.

Poliittisen päätöksenteon tavoitteena tulee olla

- huolehtia kasvupalvelujen saatavuudesta maaseudulla sekä varmistaa palveluissa eri elinkeinoalojen ja paikallisten olojen riittävä asiantuntemus
- tehdä työn eri muotojen yhdistäminen mahdollisimman joustavaksi ja helpoksi sekä kannustaa digitalisaation tuomien mahdollisuuksien hyödyntämiseen
- varmistaa osaavan työvoiman saanti alueellisesti kattavalla ja riittävällä määrällä aloituspaikkoja ja oppilaitoksia sekä kehittämällä joustavia koulutusratkaisuja yritysten kanssa

Toimivalla infralla sujuvaa arkea ja kukoistavaa yritystoimintaa

Ihmisten, tavaroiden, raaka-aineiden ja tiedon sujuva liikkuminen on maaseudun elinvoimaisuuden näkökulmasta välttämätöntä. Tiestön kunnossapitomäärärahoja on lisätty, mutta etenkin alempiasteinen tieverkko on monin paikoin päässyt rapautumaan. Laajakaistayhteyksien saatavuudessa on pahoja puutteita.

Maantie-, raide-, saaristoalus- ja lentoliikenneverkkoa on kehitettävä kokonaisuutena ja asiakaslähtöisesti. Saavutettavuutta voidaan parantaa kehittämällä sujuvia yhteyksiä ja toimivia matkaketjuja mm. digitaalisten palvelujen, kutsuliikenteen ja joukkoliikenteen yhdistelmänä.

Hajautettu energiantuotanto ja uusiutuva energia ovat arvovalintoja, jotka tukevat ilmastotavoitteita ja kiertotaloutta sekä parantavat myös sähkövarmuutta.

Poliittisen päätöksenteon tavoitteena tulee olla

- alentaa tieverkon korjausvelkaa ml. alempiasteinen tieverkko
- yhteen sovittaa julkisia ja yksityisiä liikkumispalveluita ja kehittää niitä yli sektorirajojen
- edistää hajautettuja energiaratkaisuja kokonaisvaltaisesti; mm. uusiutuvien polttoaineiden lataus/tankkauspisteitä tulee olla koko Suomessa, myös maaseudulla
- kattaa koko Suomi 100 Mb:n yhteyksillä vuoteen 2025 mennessä

Laadukkaat palvelut yhteistyötä ja digitalisaatiota hyödyntäen

Joustavat, ihmisten ja yritysten tarpeisiin vastaavat laadukkaat palvelut mahdollistavat hyvinvoinnin, asumisen ja yrittämisen kaikkialla Suomessa. Sote-uudistus, lisääntyvä monipaikkaisuus ja muut yhteiskunnan rakennemuutokset edellyttävät uudenlaisia toimintatapoja palveluissa.

Digitalisaatio vähentää paikkasidonaisuutta, tuo palveluja lähelle, vähentää kustannuksia ja sujuvoittaa prosesseja. Digitaalisuuden hyödyntämisen perusedellytyksenä ovat toimivat tietoliikenneyhteydet ja asukkaiden digiosaaminen.

Palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden turvaamiseksi tarvitaan maaseudulla lisää yhteistyötä ja kumppanuutta julkisen sektorin, järjestöjen ja yritysten välillä.

Poliittisen päätöksenteon tavoitteena tulee olla

- mahdollistaa maaseudun palvelujen järjestämisessä joustavat paikalliset ratkaisut ja lisätä palveluiden yhdistelmiä, liikkuvia palveluja, monipalvelu- ja yhteispalvelupisteitä ja etäpalveluita
- perustaa jokaiseen maakuntaan kumppanuuspöydät, joissa yhdessä suunnitellaan esim. alueen palveluverkosto
- lisätä asukkaiden digiosaamista

Menestys syntyy kyvystä ja halusta oppia uutta

Menestyvä maaseutu syntyy osaamisen hyödyntämisen, yhdistämisen ja ylläpitämisen kautta. Tärkeää on ihmisten halu ja kyky oppia uutta sekä palvelut ja väylät jotka mahdollistavat oppimisen. Keskeistä on vastata osaamis- ja koulutustarpeisiin, mahdollistaa paikasta riippumaton opiskelu sekä huomioida maaseutualueiden tarpeet koulutus- ja opiskelupaikkojen sijoittamisessa. Digitaalisuuden ja opetuspedagogiikan mahdollisuudet monimuotoiseen opiskeluun tulee hyödyntää.

Innovaatioiden luomiseen ja niiden muuttamiseen liiketoiminnaksi tulee kehittää maaseutualueille sopivia toimintamalleja. Malleissa yritykset, korkeakoulut ja muut oppilaitokset, kansalaiset ja julkishallinto tekevät yhteistyötä, digitalisaatiota hyödyntäen.

Poliittisen päätöksenteon tavoitteena tulee olla

- tehdä joustavia ratkaisuja elinikäisen oppimisen mahdollistamiseksi maaseudulla, esim. kehittämällä oppilaitosverkostoa niin, että se palvelee eri koulutusasteita ja muotoja
- tuottaa osaajia ja ylläpitää osaamista maaseudun laajalle elinkeinokentälle

Lisää hyvinvointia vahvalla osallisuudella ja toimijuudella

Kansalais- ja vapaaehtoistoiminnassa on valtava potentiaali. Kansalaisten osallistuminen yhteisen hyvän tekemiseen lisää sekä ihmisen itsensä että yhteisön hyvinvointia. Aktiivinen kansalais- ja järjestötoiminta on toimivan yhteiskunnan ja osallisuuden perusta, merkittävä sosiaalisen pääoman tuottaja ja myös taloudellisesti arvokas. On tutkittu, että järjestöjen vapaaehtoistyöhön sijoitettu yksi euro tuottaa runsaat 6 euroa yhtä työtuntia kohti laskettuna.

Vahva kansalaisyhteiskunta toimii vastapainona päätöksenteon ja palvelujen keskittämiselle. Kansalais-, järjestö- ja vapaaehtoistoiminta tuottavat monia maaseudun palveluja. Sote- ja maakuntauudistuksen myötä järjestöjen roolin odotetaan vahvistuvan, mikä vaatii uusien toimintatapojen käyttöön ottamista sekä omaksumista kaikilta osapuolilta.

Poliittisen päätöksenteon tavoitteena tulee olla

- perustaa kansallisen tason verkosto julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin kumppanuuden edistämiseksi käytännössä (vrt. Ruotsin malli "Överenskommelsen")
- yhteiskuntavastuullisen kansalais- ja vapaaehtoistyön lainsäädännöllisten esteiden purkaminen
- riittävän perusrahoituksen turvaaminen paikalliskehittämisestä vastuuta kantaville kansalaisjärjestöille